

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ТУРИЗМУ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Бондарчук-Чугіна І.Ю. к.і.н., доцент
Прокопенко М.М. к.е.н., доцент
ВП «МФ КНУКІМ», м. Миколаїв

Період стихійного розвитку сфери туризму позаду. Сьогодні галузь функціонує в умовах жорсткої глобальної конкуренції, а отже, потрібно створювати й просувати унікальний турпродукт, який би став візитною карткою України у світі. Тому наступні кроки українського туризму мають бути вивіреними й ефективними. Це ж можливо лише за наявності кількох обов'язкових умов.

По-перше, використання в повному обсязі потенціал, напрацьованого за попередні роки нашими туроператорами. По-друге, наукового вивчення нинішнього стану розвитку галузі й формування на цій основі оптимальної моделі розвитку вітчизняної туристичної сфери як на найближчу, так і на віддалену перспективу.

У рамках чинної сьогодні Державної програми розвитку туризму на 2002-2010 роки здійснити такий прорив у розвитку галузі не вдається. Цілісний підхід до розв'язання позначених проблем можливий лише за умови негайного ухвалення проекту Стратегії сталого розвитку туризму та курортів в Україні, який був розроблений з ініціативи Наукового центру розвитку туризму. Стратегія сталого розвитку туризму в Україні, безумовно, заслуговує на підтримку. До її розробки Науковий центр розвитку туризму залучив представників провідних навчальних та наукових закладів України, фахівців туристичних підприємств, широкий загал туристичної громадськості. Створений документ враховує досвід багатьох країн світу, котрі досягли значних успіхів у розвитку туристично-рекреаційного потенціалу. Як результат - серед пріоритетів, які визначатимуть сталий розвиток туризму в Україні, вперше названо формування простору високої туристичної привабливості (за рахунок раціонального використання місцевого ресурсного потенціалу), інформаційного простору та людських ресурсів. Важливо також зазначити, що в умовах глобалізації сам

процес районування відкритого простору має бути регульованим. Тому навіть державна програма щодо розвитку туризму в Україні на 2002-2012 роки намагалась поставити ці проблеми в контексті саме культурно-історичних реалій. Туристична інфраструктура України в її регіонально визначеному контексті – це досить проблемне питання. І стратегія туристичної діяльності, яка має розбудуватися, не може бути періодичною або суцільно плановою, вона повинна виникнути на підставах консенсусу, пріоритетних стратегій. Коли буде запропоновано декілька шляхів культурного туризму, коли будуть декілька карт туристичного районування України, то тоді і сам турист і всі інші легко розберуться, який шлях є найбільш кращим і більш перспективним. Поки що цього всього нема. Поки що ми бачимо поверховий рекламно-туристичний проспект, який мало що свідчить про турсресурси, про культурно-історичний потенціал і про навіть, сам тур, який здійснюється в рамках всіх цих реалій. Адже ще не розроблено хоч якоїсь приблизної схеми туристичного районування України, хоча всі розвинуті країни це вже давно зробили.

Історико-культурний потенціал України настільки необмежений і настільки поліморфний в своїх вимірах предметно-архітектурних складових, ландшафтно-паркових ознаках, в рельєфних, креативних, навіть в етнологічних зонах, що потребує свого культурно-історичного аналізу саме в рамках туристичної теорії. Ця теорія допоможе здійснити планових стратегічних заходів щодо розвитку культурного туризму як дбайливого і цілеспрямованого використання культурно-історичних ресурсів України.

Викладачі кафедри країнознавства та туризму Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка запропонували до проекту Стратегії сталого розвитку туризму в Україні питання збереження ресурсного потенціалу та формування туристичного простору. В основу покладено ідею формування системи туристичних центрів, так званих опорних туристичних каркасів території. Наступний крок-спрямування зусиль держави й бізнесу на розбудову інфраструктури саме в цих центрах, надання їм інформаційної підтримки. Таким, наприклад, є міста, визначені програмою ЄВРО-2012.

Формування опорного туристичного каркасу передбачає, що він із часом включатиме туристичні центри різного рівня, з'єднані між собою мережею національних туристичних маршрутів. Отож,

унаслідок запровадження положень Стратегії, за найближчі 10-15 років маємо сформувати туристичну мереж, яка репрезентативно представляла б Україну іноземним туристам, а вітчизняним-надавала можливості глибше ознайомитися з природними й історико-культурними скарбами країни, відпочивати на бальнеологічних та кліматичних курортах, займатися улюбленими видами спорту, відвідувати різноманітні фестивалі тощо.

Певна річ, без розвитку транспортної інфраструктури, що є прерогативою держави, формування та функціонування опорного туристичного каркасу неможливе. Слід також вирішити й питання управління територіями, які спеціалізуються на туризмі, удосконалити чинне законодавство.

Особо потребують удосконалення і діючі нормативи планування та забудови рекреаційних територій.

Аналіз чинної законодавчої бази з питань туризму свідчить: ефективність її норм залишається низькою, не створені необхідні правові основи для залучення інвестицій, особливо іноземних, у розвиток туризму в Україні, не гарантована безпека у сфері туризму як безпосередньо туристам, так і суб'єктам туристичної діяльності, не забезпечені надходження до бюджетів від туризму, не створені умови для реалізації громадянам прав на відпочинок. У Стратегії передбачається посилення юридичної відповідальності за якість і безпеку туристичних послуг, захист прав українських громадян як туристів за кордоном, розробка проектів законів із регулювання туристичної діяльності, узгодження системи українського законодавства з відповідними директивами та стандартами ЄС, а також адаптація до них. Потребує також внесення змін та доповнень і законодавство України з питань регулювання праці, зайнятості, підготовки й перепідготовки фахівців у сфері туристичної діяльності, соціального забезпечення та соціального захисту всіх учасників туристичних відносин.

Розвиток туризму в Україні останніми роками характеризується досить суперечливими тенденціями. Так стрімке збільшення обсягів туристського обороту та зростання зацікавленості національним туристичним продуктом з боку іноземних туристів супроводжується дисбалансом між в'їзним і виїзним потоками на користь останнього.

Однак, аби стратегія стала життєздатною та реалістичною, необхідно, щоб уряд України визнав туризм реальним, а не

формальним пріоритетом розвитку національної економіки й культури в країні. Наступним логічним кроком має стати розроблення довгострокової національної програми розбудови туризму на засадах сталого розвитку з визначенням ефективних механізмів реалізації стратегічних заходів.

Максимальна реалізація ідей та напрямів розвитку туризму, закладених у Стратегії, можлива також за умови їх включення до регіональних, обласних стратегій розвитку туризму і планів стратегічного розвитку населених пунктів. Саме така подальша робота дозволить сформувати всеукраїнський простір туризму, завдяки якому туристична сфера стане потужною складовою економіки нашої держави.

Українська Стратегія - виключно українська, в ній необхідно враховувати всі сильні та слабкі сторони як самого вітчизняного турпродукту, так і умов, у яких він має створюватися і розвиватися.